

УДК 336.717

DOI: 10.25140/2411-5215-2019-2(18)-181-189

*Алла Абрамова, Максим Марич, Любов Попова***КРЕДИТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ
БАНКІВСЬКИМИ УСТАНОВАМИ В УКРАЇНІ***Алла Абрамова, Максим Марич, Любов Попова***КРЕДИТНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ
ЭКОНОМИКИ БАНКОВСКИМИ УЧРЕЖДЕНИЯМИ В УКРАИНЕ***Alla Abramova, Maksym Marych, Liubov Popova***CREDIT PROVISION OF INNOVATIVE DEVELOPMENT
OF ECONOMY TO BANKING INSTITUTIONS IN UKRAINE**

У статті проведено дослідження стану кредитного забезпечення комерційними банками інноваційного розвитку економіки України, а саме: проаналізовано динаміку кредитного забезпечення інноваційних змін, встановлено залежність ВВП України від обсягу банківських кредитів під час фінансування інноваційної діяльності, а також вплив окремих тарифних, облікових, нормативних факторів на показники кредитування інновацій. Представлено банки-лідери у сфері фінансування інновацій у країні. У результаті проведеного дослідження встановлено основні тенденції банківського кредитування інновацій в Україні та запропоновано авторське бачення грошово-кредитних, фіскальних, законодавчих, адміністративних та інших заходів сприяння та активізації банківського кредитного забезпечення цього напрямку розвитку економічної активності в Україні.

Ключові слова: інновація; фінансове забезпечення; банківський кредит; активи; облікова ставка; ВВП.

Рис.: 3. Табл.: 3. Бібл.: 9.

В статье проведено исследование состояния кредитного обеспечения коммерческими банками инновационного развития экономики Украины, а именно: проанализирована динамика кредитного обеспечения инновационных изменений, установлена зависимость ВВП Украины от объема банковских кредитов при финансировании инновационной деятельности, а также влияние отдельных тарифных, учетных, нормативных факторов на показатели кредитования инноваций. Представлены банки-лидеры в сфере финансирования инноваций в стране. В результате проведенного исследования установлены основные тенденции банковского кредитования инноваций в Украине и предложено авторское видение денежно-кредитных, фискальных, законодательных, административных и других мер содействия и активизации банковского кредитного обеспечения данного направления развития экономической активности в Украине.

Ключевые слова: инновация; финансовое обеспечение; банковский кредит; активы; учетная ставка; ВВП.

Рис.: 3. Табл.: 3. Библ.: 9.

The article studies the state of credit provision by commercial banks of innovative development of the Ukrainian economy, namely: the dynamics of credit support of innovative changes is analyzed, the dependence of the GDP of Ukraine on the volume of bank loans during the financing of innovative activity is determined, as well as the influence of certain tariff, accounting and regulatory factors on the indicators. lending to innovation. The leading banks in the field of innovation financing in the country are presented. As a result of the conducted research, the main tendencies of bank lending of innovations in Ukraine are established and the author's vision of monetary, fiscal, legislative, administrative and other measures of promotion and activation of bank credit providing of the given direction of development of economic activity in Ukraine is offered.

Keywords: innovation; financial security; bank credit; assets; discount rate; GDP.

Fig.: 3. Table: 3. References: 9.

JEL Classification: G21; G24

Постановка проблеми. Загальний низький рівень економічної ефективності інвестиційного потенціалу України нині зумовлює сповільнення темпів розвитку інноваційної діяльності як функціонального напрямку, гальмує, а подекуди й нівелює наявні інноваційні можливості та перспективи розвитку країни і, у кінцевому підсумку, знаходить відображення в умовах та стандартах соціально-економічного рівня життя та майбутньої ділової активності. Неможливість завершення ринкових перетворень та результативного функціонування ринкового механізму посилюють руйнівну дію на процес інноваційного розвитку економіки в Україні.

Пріоритетним інструментом подолання труднощів та перешкод інноваційних змін у країні може лише стати ефективний, науково підкріплений та практично обґрунтований підхід до організації та провадження діяльності щодо активізації пошуку та розширення джерел фінансово-кредитного забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів господарювання. Ключовим механізмом подолання вказаних проблем сьогодні виступає банківський кредит та механізм його впровадження в інноваційній сфері.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання економічного змісту кредитування, його впливу на стан ділової активності суб'єктів господарювання та розвиток економіки країни загалом лягли в основу дослідження таких закордонних вчених, як А. Сміт, А. Й. Шумпетер та Дж. М. Кейнс. Аспектам кредитних відносин та фінансового забезпечення інноваційної діяльності присвячено роботи: З. М. Васильченко, О. В. Васюренко, О. В. Дзяд, О. В. Красовська, А. Я. Кузнєцова, О. О. Лапко, В. Д. Лагутін, Б. Л. Луців, Т. В. Майорова, П. В. Матвієнко, В. Л. Осецький, А. А. Пересада, Б. І. Пшик, Ю. М. Уманців, С. А. Циганов, Н. І. Чухрай та інші.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Закріплення стійких конкурентоспроможних позицій вітчизняної економіки зумовило вирішення складних питань та мінімізацію дії багатьох негативних факторів. Важливим вектором державного управління залишається достатній рівень фінансово-кредитного забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності. Питання терміновості та прискорення інноваційних змін економічних умов діяльності вимагає пошук дієвих важелів та інструментів залучення кредитних ресурсів комерційних банків як основних постачальників кредиту в сучасних умовах, а також налагодження співпраці з міжнародними фінансово-кредитними установами – донорами інвестиційних фінансових ресурсів. Цінність наукових пропозицій цього напрямку створить можливості формування та функціонування цілісної системи фінансово-кредитного забезпечення економічного розвитку та наступного збільшення можливостей залучення до співпраці небанківських фінансово-кредитних організацій для нарощування обсягів національного доходу. Тому актуальність вказаних питань, їхня практична значущість і недостатній рівень подолання в країні аргументували тему наукового дослідження.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є дослідження ролі кредиту комерційних банків у процесах інноваційних перетворень економіки України та встановлення ключових їх тенденцій.

Виклад основного матеріалу. Інноваційний розвиток економіки потребує високої концентрації фінансових і людських ресурсів у певних галузях національної економіки, тобто галузях, які можуть бути інноваційним провідником або каталізатором науково-технічного прогресу. Саме за таких умов одним із основних інструментів соціально-економічного розвитку є кредит, завдяки якому економічні суб'єкти отримують кошти для фінансування поточної та перспективної господарської діяльності.

Банківська система є невід'ємною частиною фінансової системи України й незамінним елементом механізму інноваційно-інвестиційних процесів. За останні десять років в Україні сформувалася банківська інфраструктура, яка, за умови ефективності її функціонування при прийнятних ризиків, могла б сприяти переходу від сировинної спрямованості розвитку економіки до інноваційної, шляхом активної участі комерційних банків у кредитуванні інноваційно-інвестиційних процесів.

З метою проведення оцінювання кредитного забезпечення інноваційного розвитку економіки України банківськими установами проведемо аналіз обсягів фінансування інноваційної діяльності (табл. 1).

Згідно з даними, представленими в табл. 1, на фоні зниження загальних обсягів фінансування інноваційного розвитку економіки в Україні помічено позитивну тенденцію зростання ролі банківського кредитування цієї сфери. Зокрема, за підсумками 2017 року інноваційна діяльність суб'єктів господарювання в Україні профінансована за інструментом кредиту на загальну суму 594,4 млн грн, що в порівнянні із 2015 та 2016 роками більше ніж на 480,72 млн грн та 290,76 млн грн, або на 522,6 та на 195,7 % відповідно.

Таблиця 1

Аналіз динаміки кредитного забезпечення інноваційного розвитку економіки України банківськими установами за 2015-2017 роки

Показник	2015	2016	2017	Відхилення 2017 до	
				2015	2016
Всього обсяги фінансування, млн грн, з них:	13 813,67	11 248,21	9117,53	-4696,14	-2130,68
Кредити, млн грн	113,74	303,70	594,46	480,72	290,76
Кредити, %	0,8	2,7	6,5	5,7	3,8

Джерело: розроблено на основі опрацювання [5].

За критерієм регіонального розподілу споживачами кредитних коштів у звітному році були Львівська та Харківська області на загальні суми 38,41 млн грн (6,5 %) та 28,41 млн грн (4,8 %) відповідно. Треба зазначити, що такі області, як Волинська, Дніпропетровська, Житомирська, Запорізька, Івано-Франківська, Миколаївська, Полтавська, Сумська, Черкаська та м. Київ були основними реципієнтами вказаних банківських кредитів (527,64 млн грн, або 88,7 %) [5].

Актуальним щодо сприяння економічному розвитку в Україні за інноваційною діяльністю є галузева структура кредитування, яка протягом тривалого часу є неефективною. Ключовим питанням залишається місце банківського кредиту у фінансовому забезпеченні пріоритетних видів економічної діяльності, нарощування значень показників соціально-економічних гарантій у країні, тобто для відновлення позитивної динаміки української економіки активізація інноваційної діяльності, пошук додаткових джерел фінансового забезпечення та економічного зростання повинні стати головними мотиваторами розвитку кредитних відносин в Україні. Кредит має створювати сприятливі умови для розвитку всіх сфер і галузей національної економіки України та створювати мультиплікативні ефекти.

Зауважимо, що помітне збільшення частки банківських кредитів спостерігалось у секторі середньонизько- та середньовисокотехнологічного виробництва – на 16,6 та 35,8 % відповідно за рахунок кредитного фінансування виробництва гумових і пластмасових виробів (у сумі 107,4 млн грн) та електричного устаткування (213,1 млн грн). У високотехнологічному секторі кредитні кошти отримали лише підприємства з виробництва основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів, але у 10 разів менше порівняно з 2015 роком – 3,1 млн грн.

Аналізуючи досліджувані показники, вважаємо за необхідне зазначити, що за підсумками 2017 року за видами економічної діяльності суб'єктів господарювання переробна промисловість залучила кредитів на загальну суму 593,61 млн грн (99,8 % загальної суми), зокрема, у виробництво харчової промисловості 113,29 млн грн (19,1 % загальної суми) та виробництво продукції деревообробної промисловості 108,52 млн грн (18,3 % загальної суми) [5].

Для визначення суспільної ролі банківського кредиту інноваційному розвитку економіки проаналізовано його вплив на ключові показники, у результаті чого побудовано модель залежності обсягу інновацій від обсягу їх фінансування за рахунок банківських кредитів (рис. 1).

Згідно з даними рис. 1, обсяги інноваційної діяльності в Україні у 2015–2017 роках не корелюють з обсягами кредитних ресурсів, що підтверджують від'ємним значення коефіцієнтів детермінації ($R^2 = -1,567$).

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

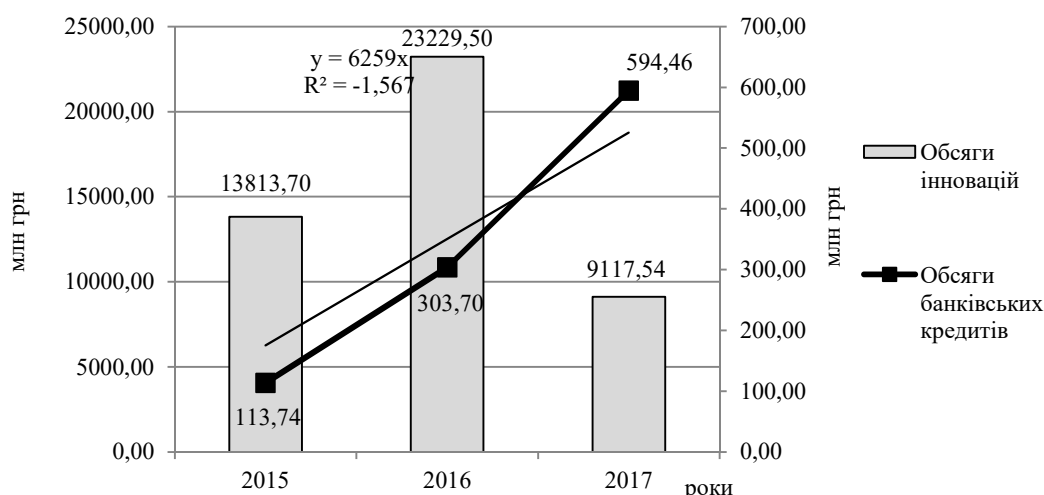

Рис. 1. Динаміка частки банківських кредитів у загальній структурі джерел фінансування інноваційної діяльності в Україні

Джерело: розроблено на основі опрацювання [5; 6].

Про пряму залежність між змінними свідчить додатний множник x у рівнянні моделі. Так, зі зростанням обсягів банківських кредитів збільшуватимуться, хоч і незначно, й обсяги інноваційної діяльності в країні. Також банківські кредити впливають на зростання ВВП. Це підтверджується побудованою кореляційною моделлю залежності обсягів ВВП країни від обсягів банківських позик, де коефіцієнт детермінації ($R^2 = -0,83$) (рис. 2).

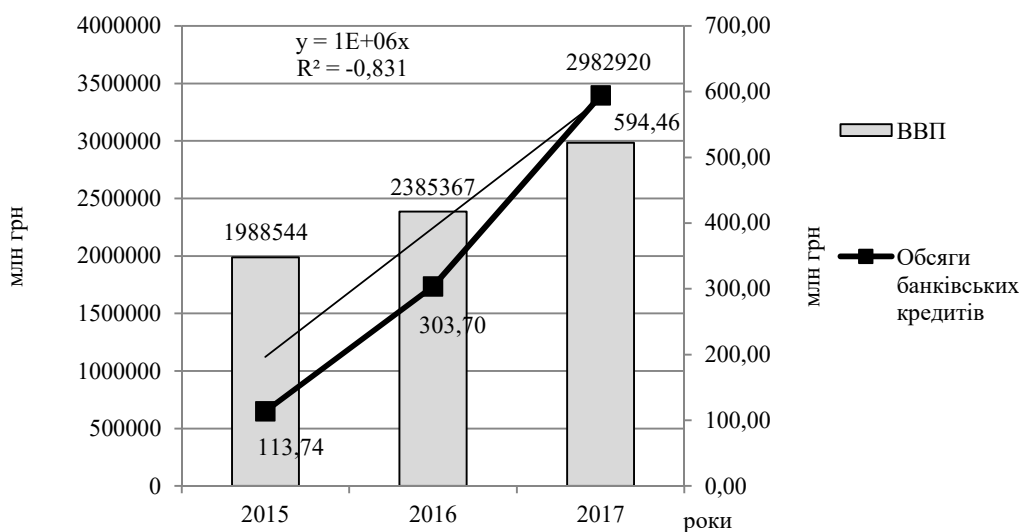

Рис. 2. Залежність ВВП України від обсягу банківських кредитів під час фінансування інноваційної діяльності

Джерело: розроблено на основі опрацювання [5; 6].

Такий стан свідчить про мінімальну роль такого джерела фінансування інноваційної діяльності як банківського кредитування і можна з впевненістю стверджувати, що незважаючи на значний потенціал банківського кредитування в соціально-економічному зростанні суспільства, суб'єкти господарювання його активно не використовують, а віддають перевагу іншим джерелам фінансування інноваційної діяльності в Україні. За досліджуванний період кредити вітчизняних банків надходили здебільшого на фінансування поточної діяльності суб'єктів господарювання і не мали конкретної інноваційної спрямованості.

Результати аналізу частки кредитів інноваційної діяльності банків у системі загального банківського кредитування у 2015-2017 роках представлено у табл. 2.

Таблиця 2

Аналіз динаміки питомої ваги інноваційного банківського кредиту в системі загального банківського кредитування за 2015-2017 роки

Показник	2015	2016	2017	Відхилення 2017 до	
				2015	2016
Обсяги кредитування, млн грн, з них:	713 974,26	554 637,26	561 131,96	-152 842,30	6494,70
Кредити, надані юридичним особам, млн грн, з них:	616 420,87	480 295,41	469 175,18	-147 245,69	-11 120,23
Кредити для інновацій, млн грн	113,74	303,70	594,46	480,72	290,76
Частка кредитів для інновацій у загальному обсязі банківського кредитування, %	0,02	0,05	0,11	0,09	0,05
Частка кредитів для інновацій у кредитах, наданих юридичним особам, %	0,02	0,06	0,13	0,11	0,06

Джерело: розроблено на основі опрацювання [5; 6].

Зважаючи на представлені дані, протягом досліджуваного періоду стан та загальні обсяги кредитування економічно активних суб'єктів в Україні характеризується неоднозначними тенденціями, що знайшли свій прояв у зниженні рівня наданих кредитів у 2016 році в порівнянні з 2015 на 22,32 %, однак уже у 2017 році вказаний показник збільшився у порівнянні з попереднім роком на 101,17 %. Як бачимо, банківськими установами посилено контроль та дослідження стану платоспроможності позичальника не лише на етапі видачі кредитних коштів, а і протягом усього періоду виконання кредитних зобов'язань.

Відповідні тенденції характерні і для кредитів, які були адресовані юридичним особам: у 2016 році їх видано в загальній сумі на 22,09 % менше за обсяги 2015 року, а у 2017 – на 23,89 % менше за 2015 рік і на 2,32 % менше за показник 2016 року.

Стосовно банківських кредитів, які були видані на користь суб'єктів інноваційної діяльності щодо загальних обсягів кредитування в Україні, то їхня частка протягом досліджуваного періоду характеризується позитивними тенденціями до зростання: з 0,02 % у 2015 році до 0,11 % у 2017. Відповідно, частка кредитів для інновацій у кредитах, які надані юридичним особам, у 2017 році становила 0,13 %, що на 0,11 % більше за 2015 рік та на 0,06 % більше за показник 2016 року. Таким чином, на фоні абсолютного зростання обсягів банківського кредитування інноваційної діяльності в Україні їхні обсяги є досить незначні, а темпи приросту помірні.

Отже, розвиток інноваційних процесів та механізмів в Україні не відповідає законам ринкових умов господарювання, тому такі висновки зумовлюють необхідність пильної уваги до негайного вирішення питання підвищення роль банківського кредитування в економічному зростанні України, зокрема, виникає потреба в розробці дієвих інструментів стимулювання зростання ролі кредиту в економічному відтворенні країни.

Досліджуючи питання участі банківського кредитування в економічному зростанні країни, доцільно відзначити, що слабка кредитна активність промислових підприємств зумовлена високою вартістю кредитних ресурсів як наслідку дії такого фактора, як висока облікова ставка НБУ, навіть незважаючи на її зменшення у 2017 році (у середньому вона становила 12,5 %) (рис. 3).

Такий фактор значно ускладнює їх залучення до фінансування інноваційних проєктів, особливо для низькорентабельних підприємств, які потребують технологічної модернізації, неспроможні залучати довгострокові кредити на здійснення інновацій. Як наслідок, величина облікової ставки НБУ протягом періоду дослідження зумовлювали низьку частку довгострокових кредитів, спрямованих в інвестиційну діяльність (у межах 22,0-19,5 % у 2015-2017 роках) і високу вартість кредитних коштів (середньозважена відсоткова ставка у 2015 році становила 21,81 %, у 2016 році – 17,14 %, а у 2017 – знизилася до 12,8 %), адже фактична ставка процента кредитування перебуває на рівні 20 % річних та має тенденцію до зростання.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

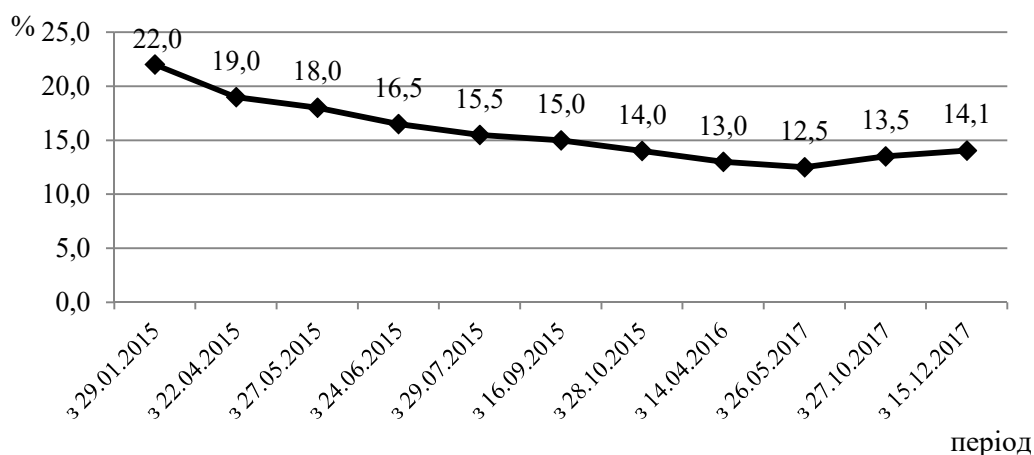

Рис. 3. Динаміка облікової ставки НБУ у 2015–2017 роках

Джерело: розроблено на основі опрацювання [6].

Головними причинами зниження рівня зацікавленості інвестиційних проєктів у використанні такого джерела фінансування, як банківський кредит через високу вартість таких ресурсів є значний розмір процентних ставок, а також ставок за депозитними вкладками.

Ще одним фактором високої вартості інноваційних кредитів була нестійка ситуація на ринку міжбанківських кредитів. Так, наприклад, спостерігалася різка зміна розмірів середньозваженої ставки на міжбанківському ринку – з 17,93 % наприкінці 2015 року зменшення до 10,83 % на кінець 2016 року та наступне зростання до 13,17 % – наприкінці 2017 року. Найгірша ситуація склалася з кредитами на міжбанківському ринку в національній валюті.

Фактором високої вартості кредитних коштів є значний розмір ставки рефінансування НБУ та складність отримання доступу до такого рефінансування. Складність встановлення рівноваги попиту та пропозиції кредитних ресурсів для інноваційної діяльності, зумовленої кількісним та якісним складом ресурсної бази, аргументує факт відповідного співвідношення активних ресурсів комерційних банків та реального ВВП, а фактичні показники за досліджуваний період коливаються в межах 62,99 % у 2015 році до 62,61 % у 2017 році (табл. 3), проте й у звітному році рівень банківських активів є недостатнім.

Вагомим гальмівним фактором у розвитку інноваційного банківського кредитування є обмежений обсяг довгострокових ресурсів. Вітчизняні банківські установи на сьогодні не є повністю фінансово спроможними генерувати достатній обсяг кредитного забезпечення і відповідним чином обслуговувати інноваційний процес в Україні.

Водночас відбулося значне зменшення обсягів довгострокових ресурсів банку в період 2015-2016 років через вплив депозитів та скорочення терміну їх розміщення. Так, за 2015-2017 роки питома вага довгострокових депозитів у їх загальному складі нарощувалася повільними темпами і перебувала на рівні 37,2 % за підсумками 2017 року. Понад 24 % вкладень з 2015 до 2017 року були представлені короткотерміновими депозитами. Усе це зумовило використання кредитних ресурсів не на кредитування довгострокових інноваційних проєктів, а на поповнення обігових коштів підприємств.

Таблиця 3

Аналіз динаміки показника співвідношення обсягу банківських активів та ВВП за 2015-2017 роки

Показник	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Відхилення звітного періоду (+,-) до	
				2015 року	2016 року
ВВП, млн грн	1 988 544	2 385 367	2 982 920	994 376	597 553
Активи банків, млн грн	1 252 570	1 258 644	1 867 663	615 092,09	609 018,9
% банківських активів у ВВП	62,99	52,77	62,61	-0,38	9,85

Джерело: розроблено на основі опрацювання [6].

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

Аналіз досліджуваного питання дає підстави стверджувати про високу вартість інноваційного банківського кредитування в порівнянні з іншими кредитними напрямками комерційних банків і, у підсумку, вимагає активного пошуку додаткових джерел самофінансування. Іншим фактором, який знижує обсяги кредитування інноваційних проєктів суб'єктів господарювання у вітчизняній економіці, виступає відсутність прямої підтримки у вигляді знижених ставок за кредитами для фінансування вказаних підприємств. При цьому значна частка суб'єктів господарювання – потенційних позичальників характеризується низьким рівнем ліквідності, фінансової стійкості, прибутковості, має незадовільний рівень кредитоспроможності тощо.

Певні стримуючі фактори розвитку кредитування інноваційної діяльності притаманні й банківській системі загалом, а саме: низька дохідність інноваційних кредитів та підвищена ризикованість на відміну від інших напрямів діяльності кредитної установи; проблемність та відсутність достатнього обсягу даних для встановлення належного рівня платоспроможності боржника та кредитних ризиків інвестиційних проєктів; відсутність у більшості банків ефективних механізмів та інструментів управління ризиками кредитування інноваційної діяльності, планування та стратегії розвитку; низький рівень банківського менеджменту й корпоративного управління тощо.

Зауважимо, що в сучасних умовах ведення бізнесу роль банків посилиться і розшириться за межі традиційного кредитування суб'єктів господарювання, які реалізують інноваційну діяльність, опосередковуючи зв'язок між усіма учасниками – державою, інвестиційно-інноваційними фондами, науково-технічними установами та споживачами інноваційних процесів, функціонуючи у трьох напрямках: обслуговування руху коштів, що належать клієнтам та призначені для інновацій; акумуляція заощаджень та спрямування їх на ринок цінних паперів; вкладання в інноваційні проєкти як власних, так і залучених коштів.

Лідерами у сфері банківського фінансово-кредитного забезпечення інноваційної діяльності в Україні в сучасних умовах господарювання є ПАТ «Ощадбанк», ПАТ «Укрексімбанк», ПАТ «Приватбанк», АТ «Райффайзен Банк Аваль» [6]. Однак провести кількісну оцінку досягнутих ними результатів складно і практично неможливо в силу недоступності інформації. В опублікованій звітності вітчизняні банки не виділяють в окрему групу показників результатів діяльності в частині надання кредитів на реалізацію інноваційних проєктів.

У результаті ситуації, що склалася, вважаємо за необхідне запропонувати орієнтовні заходи стимулювання банківської кредитної діяльності в інноваційній сфері в Україні шляхом: запровадження пільгового оподаткування банків, які кредитують інновації, знизити норми обов'язкового резервування ресурсів, які залучаються на термін від одного року з метою збільшення ресурсної бази інноваційного кредитування та зменшення кінцевої вартості цих кредитів, надати банкам права на включення вартості майнових прав позичальника в розрахунок розміру резерву для відшкодування можливих втрат за наданими інноваційними кредитами в розмірі не менш як 50 % ринкової вартості застави, надати банкам права за ресурсами у вільно конвертованій валюті в короткостроковій перспективі, до одного року для цілей інноваційного кредитування, формувати обов'язкові резерви у вільно конвертованій валюті, забезпечити міцність національної валюти для ефективного прогнозування результатів інноваційних капіталовкладень у майбутньому, запровадити механізму довгострокового рефінансування НБУ комерційних банків, які кредитують високоефективні інноваційні проєкти, ввести механізм державних дотацій процентних ставок за інноваційними кредитами, організувати державне страхування інноваційних кредитів і надати державні гарантії за стратегічно пріоритетними напрямками інноваційного фінансування, ввести механізм обліку НБУ цінних паперів банків, емітованих у рахунок сек'юритизації банківських активів, вкладених в інноваційні проєкти, з дисконтною ставкою, нижчою від офіційно оголошеної НБУ, а також збільшити розмір гарантування за вкладками фізичних осіб.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

Висновки і пропозиції. Незважаючи на масштабні трансформації, реалізовані в економічній та геополітичній структурі України за останні роки, фактичні досягнення науки та інноваційної діяльності не повністю відповідає потребам, яких вимагає нова ситуація. Сьогодні банківська система країни не виконує роль прискорювача розвитку національної економіки, зокрема, інноваційного. Недостатніми є власні кошти комерційних банків, нестабільні пасивні операції, що відповідно обмежує пропозицію кредитних ресурсів. Банківські установи майже не залучають ресурси на довгостроковій основі. Негативний вплив на кредитні операції банківського сектору має і соціально-політична та економічна нестабільність, волатильність валютного ринку, дефіцит державного бюджету і зростання державного боргу, накопичені проблемні кредити, різке зниження кредитоспроможності суб'єктів господарювання. Практично відсутня практика надання кредитів банками під виробничі програми довгострокового характеру та проєктного фінансування. Галузева й регіональна структури кредитування характеризується асиметричністю та відсутністю державної політики щодо її оптимізації в контексті забезпечення соціально-економічного добробуту.

Якщо інноваційним змінам не буде приділено максимальної уваги та підтримки з боку держави та інших зацікавлених сторін, дуже ймовірно, що Україна залишиться на узбіччі міжнародного шляху до прогресу у сфері розвитку інновацій. Вважаємо, що протягом наступних років необхідно посилити фінансово-кредитне забезпечення за рахунок вітчизняних, міжнародних джерел та від приватних осіб для залучення стратегічних кредитних коштів у пріоритетні напрямки інноваційної діяльності, починаючи від моменту наукових досліджень та розробок проєктно-технічної документації, аж до кінцевого задоволення попиту замовників.

Запропоновані заходи, які вимагають узгоджених і виважених дій усіх гілок влади, мають бути спрямовані на досягнення довгострокового економічного ефекту у сфері інноваційної діяльності України.

Список використаних джерел

1. Волкович Л. Ю., Жеребятіна І. В. Актуальні питання систематизації інвестиційного законодавства. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 5. С. 187–189.
2. Давидович І. Д. Вплив банківського кредиту на розвиток національної економіки України. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2017. Т. 16. Вип. 3 (37). С. 255–265.
3. Інструмент політичної підтримки програми «Горизонт 2020». Заключний звіт незалежного європейського аудиту національної системи досліджень та інновацій України. URL: <http://h2020.com.ua/uk/заклучний-звіт-незалежного-європейс>.
4. Манаєнко І. М., Кравець А. І. Фінансування інноваційної діяльності підприємств: Українські реалії та досвід ЄС. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 15. С. 109–115.
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua>.
7. Стан інноваційної діяльності та діяльності у сфері трансферу технологій в Україні у 2017 році: аналітична довідка / Т. В. Писаренко та ін. Київ: УкрІНТЕІ, 2018. 98 с.
8. Швець Ю. О., Горбачов О. Є. Сучасний стан банківського кредитування в Україні: проблеми та перспективи. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 15. С. 793–798.
9. Global Innovation Index 2018: Energizing the World with Innovation. URL: <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2018-report>.

References

1. Volkovych, L. Yu., Zherebyatina, I. V. (2016). Aktualni pytannya systematyzaciyi investytsijnogo zakonodavstva [Topical issues of systematization of investment legislation]. *Porivnyalno-analitychne pravo – Comparative and analytical law*, 5, 187–189 [in Ukrainian].
2. Davydovych, I. D. (2017). Vplyv bankivskoho kredytu na rozvytok natsionalnoi ekonomiky Ukrainy [Impact of bank credit on the development of the national economy of Ukraine]. *Rynkova ekonomika: suchasna teoriia i praktyka upravlinnia – Market Economics: Modern Management Theory and Practice*, 16 (3 (37)), 255–265 [in Ukrainian].

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

3. *Instrument politychnoi pidtrymky prohramy «Horyzont 2020». Zakliuchnyi zvit nezalezhnogo yevropeiskoho audytu natsionalnoi systemy doslidzhen ta innovatsii Ukrainy [Horizon 2020 Political Support Tool]*. Retrieved from <http://h2020.com.ua/uk/zaklyuchnyj-zvit-nezalezhnogo-yevropejs>.

4. Manaienko, I. M., Kravec, A. I. (2018). Finansuvannia innovatsiinoi diialnosti pidpriemstv: Ukrainski realii ta dosvid YeS [Financing enterprise innovation activity: Ukrainian realities and EU experience]. *Infrastruktura rynku – Market infrastructure*, 15, 109–115 [in Ukrainian].

5. *Ofitsiyni sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Official site of the State Statistics Service of Ukraine]*. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua>.

6. *Ofitsiyni sait Natsionalnogo banku Ukrainy [The official site of the National Bank of Ukraine]*. Retrieved from <https://bank.gov.ua>.

7. Pysarenko T. V., Kvasha T. K., Rozhkova L. V., Paladchenko O. F., Molchanova I. V. (2018). *Stan innovatsiinoi diialnosti ta diialnosti u sferi transferu tekhnolohii v Ukraini u 2017 rotsi: analitychna dovidka [State of innovation and technology transfer activities in Ukraine in 2017: analytical report]*. Kyiv: UkrINTEI [in Ukrainian].

8. Shvecz, Yu. O., Horbachov, O. Ye. (2018). Suchasnyi stan bankivskoho kredytuvannia v Ukraini: problemy ta perspektyvy [The current state of bank lending in Ukraine: problems and prospects]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and society*, 15, 793–798 [in Ukrainian].

9. Global Innovation Index 2018: Energizing the World with Innovation. Retrieved from <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2018-report>.

Абрамова Алла Сергіївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічних, корпоративних фінансів та фінансового посередництва, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (вул. Коцюбинського, 2, м. Чернівці, 58012, Україна).

Абрамова Алла Сергеевна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры общественных, корпоративных финансов и финансового посредничества, Черновицкий национальный университет имени Юрия Федьковича (ул. Коцюбинского, 2, г. Черновцы, 58012, Украина).

Abramova Alla – PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Public, Corporate Finance and Financial Intermediation, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (2 Kotsiubinskyi Str., 58012 Chernivtsi, Ukraine).

E-mail: alla11abramova@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3364-8316>

Publons: <https://www.publons.com/researcher/W-2085-2017/>

Марич Максим Григорович – кандидат економічних наук, доцент кафедри публічних, корпоративних фінансів та фінансового посередництва, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (вул. Коцюбинського, 2, м. Чернівці, 58012, Україна).

Марич Максим Григорьевич – кандидат экономических наук, доцент кафедры общественных, корпоративных финансов и финансового посредничества, Черновицкий национальный университет имени Юрия Федьковича (ул. Коцюбинского, 2, г. Черновцы, 58012, Украина).

Marych Maksym – PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Public, Corporate Finance and Financial Intermediation, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (2 Kotsiubinskyi Str., 58012 Chernivtsi, Ukraine).

E-mail: maxmarych1987@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-5400-0503>

Publons: <http://www.publons.com/researcher/S-7758-2016>

Попова Любов Василівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічних, корпоративних фінансів та фінансового посередництва, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (вул. Коцюбинського, 2, м. Чернівці, 58012, Україна).

Попова Любовь Васильевна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры общественных, корпоративных финансов и финансового посредничества, Черновицкий национальный университет имени Юрия Федьковича (ул. Коцюбинского, 2, г. Черновцы, 58012, Украина).

Popova Liubov – PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Public, Corporate Finance and Financial Intermediation, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (2 Kotsiubinskyi Str., 58012 Chernivtsi, Ukraine).

E-mail: rusulliubov@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7015-5567>

Publons: <https://www.publons.com/researcher/S-1477-2016>